

36

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

UTGIFVEN

AF

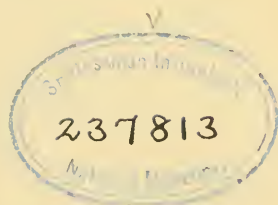
ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

JOURNAL ENTOMOLOGIQUE
PUBLIÉ PAR LA
SOCIÉTÉ ENTOMOLOGIQUE À STOCKHOLM

TJUGOTREDJE ÅRGÅNGEN

1902

MED 6 TAFLOK

STOCKHOLM

IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI

1902

W 23
1902
Insects,

INNEHÅLL:

ADLERZ, G., Iakttagelser öfver <i>Hoplomerus reniformis</i> WESM.	Sid. 241
AURIVILLIUS, CHR., Neue oder wenig bekannte <i>Coleoptera Longicornia</i> »	207
—, Beiträge zur Kenntniss der Insektenfauna von Kamerun, N:o 11. <i>Lepidoptera Heterocera</i> . 1.	» 273
BENGTSSON, S., Biologiska undersökningar öfver Nunnan (<i>Lymantria</i> <i>Monacha</i> LIN.), dess parasiter och sjukdomar	» 125
FRIESE, H., <i>Apidae</i> aus Kamerun, Westafrika, welche Prof. YNGVE SJÖSTEDT auf seiner Reise 1890—1892 beobachtete	» 225
HANSSON, C. A., Spridda anteckningar om Skandinaviska rätvingar »	23
Kongl. Domänstyrelsens skrifvelse till Kongl. Maj:t angående Nunnans bekämpande under år 1902	» 117
LAMPA, S., Notis om fynd af <i>Coleoptera</i>	» 28
—, Berättelse till Kongl. Landtbruksstyrelsen angående verk- samheten vid Statens Entomologiska Anstalt under år 1901 »	65
—, Våra inom hus skadligaste maljfjärilar. Med 1 tafla	» 122
LYTTKENS, A., Entomologiska Föreningens sammanträde å Grand Restaurant National den 22 februari 1902	» 271
LÖNNBERG, E., On some Scorpions collected in northwestern Argen- tine and Bolivia by Baron ERLAND NORDENSKIÖLD.....	» 253
MEVES, J., Undersökningar angående Nunnans (<i>Lymantria Monacha</i> LIN.) förekomst vid Fiholm	» 238
MJÖBERG, E., Sällsyntare <i>Coleoptera</i> . 2. Från Göteborgstrakten	» 28
—, » » 3. Från Stockholmstrakten.....	» 256
MUCHARDT, H., Sällsynt insektfynd. <i>Leptura fulva</i> DEG.	» 27
—, Fynd af <i>Anchomenus consimilis</i> GYLL.	» 194
NORDENSTRÖM, H., — C. H. NERÉN. Nekrolog. Med porträtt ... »	195
—, Några bidrag till kännedomen om svenska Hymenopterers geografiska utbredning	» 199
Notiser.....	» 121
RÉGIMBART, M., <i>Dytiscide et Gyrinide</i> recueillis au Cameroun par le Dr YNGVE SJÖSTEDT	» 295
SANDIN, E., Några för Sveriges fauna nya <i>Coleoptera</i>	» 61
SCHNEIDER, J. SPARRE, Lepidopterologiske meddelelser fra det søn- denfjeldske Norge	» 49
SJÖSTEDT, Y., Svensk Insektfauna. 3. <i>Pseudocnuroptera</i> , 1 <i>Odonata</i> »	1

SJÖSTEDT, Y., Termites novos ex Africa reportatos, descripsit	Sid.	40
———, C. J. EMIL HAGLUND. Nekrolog. Med porträtt	»	41
———, Granskning af typerna till <i>Agrion elegantulum</i> ZETT.	»	235
———, Eine neue Termitte aus Kamerun	»	252
———, Neue afrikanische Termiten	»	302
STRAND, E., <i>Mesotype virgata</i> ROTT., en for Norges fauna ny Geometer	»	47
———, <i>Chloroclystis chloerata</i> MAB. var. <i>hadenata</i> FUCHS, en for Skan-		
dinavien ny Geometer	»	48
———, <i>Plutella hyperboreella</i> STRAND n. sp.	»	63
———, Notits om nogle Odonater	»	198
———, Norske fund av <i>Hemiptera</i>	»	257
TRYBOM, F., Entomologiska Föreningens högtidssammanträde å Grand		
Restaurant National den 14 december 1901	»	232
———, Entomologiska Föreningens sammanträde å Grand Restau-		
rant National den 26 april 1902	»	300
TULLGREN, A., Ueber <i>Mnesitheus asper</i> THOR.	»	289
———, Ett par spindelfynd	»	294
VARENIUS, B., Fynd af <i>Bembidium concinnum</i> THOMS.	»	194
WIDMARK, G. W. & E., Fynd af <i>Parnus luridus</i> ER. och <i>Anthaxia</i>		
<i>morio</i> FABR.	»	194

Första häftet utgifvet den 21 mars 1902.

Andra—tredje häftena utgifna den 20 september 1902.

Fjärde häftet utgifvet den 12 december 1902.

Årg. 23

1902

Häft. 1

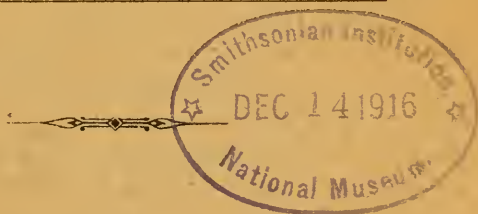
ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

UTGIFVEN

AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

JOURNAL ENTOMOLOGIQUE
PUBLIÉ PAR LA
SOCIÉTÉ ENTOMOLOGIQUE À STOCKHOLM

STOCKHOLM
IDUNS KUNGL. HOFBOKTRYCKERI
1902

GRANSKNING AF TYPERNA TILL *AGRION*
ELEGANTULUM ZETT.

AF

YNGVE SJÖSTEDT.

Sedan ofvan nämnda art af ZETTERSTEDT¹ 1840 beskrefs, har ingen af de författare, som för sammanfattande arbeten måst upptaga den, tydligt karakteriserat densamma, hvarför tolkningen af arten förblifvit oklar.

SELYS-LONGCHAMPS², JOHANSSON³ och WALLENGREN⁴ kände den endast från ZETTERSTEDTS beskrifning, och den karakterisering, som HAGEN⁵ efter ett exemplar, som enligt honom af ZETTERSTEDT lämnad uppgift vore en af dennes typer, publicerade, öfverensstämde ej med originalbeskrifningen och bidrog därför ytterligare till frågans förveckling.

Då jag för »Svensk Insektfauna» företog en bearbetning af våra sländor, önskade jag därför, om möjligt, granska typerna till ZETTERSTEDTS art.

Genom vänligt tillmötesgående af prof. A. W. QUENNERSTEDT och intendenten för de entomologiska samlingarne i Lund, docenten SIMON BENGTSSON, erhöles på begäran från nämnda museum samtliga där förvarade exemplar af *Agrion elegantulum* från ZETTERSTEDTS samlingar, såväl typerna till hans beskrifning

¹ Insecta Lapponica, p. 1043.

² Revue des Odonates, 1850, p. 196.

³ Sveriges Trollsländor, 1859, p. 104.

⁴ Öfversikt af Skandinaviens Pseudoneuroptera; Ent. Tidskr. 1894, p. 269.

⁵ Revue des Odonates, o. c. p. 392.

i Insecta Lapponica, som äfven alla exemplar i hans allmänna svenska samling.

En granskning af hela detta material, tillsammans 19 exemplar, har emellertid gifvit det öfverraskande resultatet, att de under namn *Agrion elegantulum* af ZETTERSTEDT anförda och i hans samlingar under detsamma stående sländorna, hvilka dock ej samtliga beskrifvits, representera 5 förut kända arter nämligen: *Agrion hastulatum* (10 ex.), *cyathigerum* (2), *pulchellum* (4), *puella* (1) och *lunulatum* (2).

Typerna till *A. elegantulum* i Insecta Lapponica utgöras af:

1. Ett ex. *A. hastulatum* ♂, taget vid Lycksele i juni månad.
2. » » » ♀, » » » , utan angifven tid.
3. » » » ♀, » » Wærdal, Norge, 8—10 juli 1840.
4. » » » ♀, utan lokaluppgift.
5. » » *A. cyathigerum* ♀, taget vid Calix.
6. » » » ♀, » den 17 augusti.

Såväl Lycksele som Calix angifvas i originalbeskrifningen såsom fyndort för *A. elegantulum*.

Exemplaren af *A. elegantulum* från ZETTERSTEDTS allmänna svenska samling utgöras af:

1. Ett ex. *A. hastulatum* ♀, utan närmare lokaluppgift.
2. Ett » » ♀, taget vid Lund den 27 maj.
3. Fyra » » 2 ♂, 2 ♀, bland dem från föreg. lokal.
4. Två » *A. pulchellum* ♀, » » » » »
5. Två » » ♂ ♀, utan närmare lokaluppgift.
6. Två » *A. lunulatum* ♀, tagna vid Kjellby nära Lund den 27 juni.
7. Ett » *A. puella* ♂, utan närmare lokaluppgift.

Äfven Kjellby angifves i Insecta Lapponica såsom fyndort för *A. elegantulum*.

På hvilken eller hvilka af alla dessa arter har nu ZETTERSTEDT grundat beskrifningen af sin, såsom han ansåg, nya art?

En granskning af originalbeskrifningen i nämnda arbete visar, att detta måste hafva varit *A. hastulatum*, hos hvilken ingen karaktär förefinnes, som ej rymmes inom ramen af nämnda beskrifning.

En viktig karaktär hos Agrioniderna är formen af halssköldens bakkant, som af ZETTERSTEDT betonas hos *elegantulum* vara »subinteger». Härvid bortfaller då *A. pulchellum* med sin djupt treflikiga halssköld och *A. lunulatum*, hvars halssköld är försedd med en uppskjutande, bakåtböjd midtflik. Hos *A. puella* är nämnda sköld svagare men tydligt trebuktad; denna art beskrives dessutom omedelbart före *elegantulum* i *Insecta Lapponica*.

Af *A. cyathigerum* förefinnas bland typerna endast två ♀, däremot ingen ♂, som kunnat ligga till grund för beskrifningen af *elegantulum*. Hade nämnda honor varit bland materialet för originalbeskrifningen, skulle utan tvifvel den på åttonde segmentet förekommande taggen därvid äfven blifvit omnämnd, hvarför tydligen så ej varit förhållandet. Halssköldens bakkant är hos denna art för öfrigt alldeles rak.

Däremot kan den raka, i midten något vinkelböjda bakkanten af halsskölden hos *A. hastulatum* betecknas såsom »subinteger», och äfven för öfrigt förefinnes, som nämndt, intet i beskrifningen af *elegantulum*, som ej öfverensstämmer med denna art, af hvilken tillsammans 7 ♀ och 3 ♂ från ZETTERSTEDTS samlingar föreligga.

Återstår nu att se till, hvad den ♀ är, som HAGEN erhållit till påseende från ZETTERSTEDTS typer, och hvilken han i SELYS-LONGCHAMPS' *Revue des Odonates* p. 392 söker skilja från *A. pulchellum*, med hvilken han fann den mycket närbesläktad, och hvilken den i själfva verket tillhör.

I sin beskrifning nämner ZETTERSTEDT, att arten mycket liknar *A. interruptum* CHARP. (= *pulchellum* VAN D. LIND.), men skiljer sig genom formen på prothorax, som är nästan rak, ej djupt trelobad (*Agrio interrupto* CHARP. *affine et simile videtur sed collaris margine subintegro, nec profunde bisinuato, etc. dignotum*). Då den till HAGEN sända ♀ just har en trelobad prothorax (prothorax à bord postérieur trilobé) har denna ♀ tydligen aldrig varit bland de exemplar, som legat till grund för ZETTERSTEDTS beskrifning af *A. elegantulum*, utan sedermera,

utan kritisk granskning insatts i samlingen under detta namn, och vid HAGENs anhållan om lån af en *A. elegantulum* utan vidare afsändts. Det sålunda skickade exemplaret måste hafva varit en af de två ♀ af *A. pulchellum*, som i ZETTERSTEDTS samling står bland den vid Lund den 27 maj tagna Agrioniden, då HAGEN uppgifver just nämnda datum för den af honom undersökta ♀, samt tillägger, att den tagits nära Lund. De små olikheter, som HAGEN under sitt bemödande att skilja den erhållna ♀ från *A. pulchellum* framhöll, äro tillfälliga, och såväl HAGEN som SELYS-LONGCHAMPS hafva framhållit, huru afvikande denna ♀ var från ZETTERSTEDTS beskrifning.

Af anförda granskning framgår sålunda följande synonymi:

Agrion hastulatum CHARP. (1825) = *A. elegantulum* ZETT.
♂ ♀ (1840).

Agrion pulchellum VAN D. LIND. = *A. elegantulum* (nec ZETT.) HAAG. ♀ (1850).

UNDERSÖKNINGAR ANGÅENDE NUNNANS (*LYMAN- TRIA MONACHA* LIN.) FÖREKOMST VID FIHOLM.

BERÄTTELSE ÖFVER ÄMBETSTESA DEN 14—16 AUGUSTI 1902.

AF

J. MEVES.

Sedan meddelande ingått därom, att skadeinsekten nunnan uppträdt på fideikommissegendomen Fiholm i Jäders socken och Öster-Rekarne härad af Södermanlands län, hade t. f. jägmästaren G. RAMSTEDT på Kongl. Domänstyrelsens uppdrag sistlidna år verkställt närmare undersökning, hvarvid befanns, att å en vid Mälaren belägen skogstrakt, Norrbyskogen kallad, omkring 65 har voro angripna af nunnan, hvilken areal, svagt kuperad och sakta sluttande mot Mälaren, var beväxt med 60—70-årig vacker tall- och granskog af synnerligen god växtlighet och slutenhet. Grannen utgjorde här omkring $\frac{1}{5}$ af beståndsblandningen. Redan år 1900 hade fjärilar iakttagits, dock ej mer än på omkring hvar